

CPTPP

Comprehensive and Progressive Agreement of Trans-Pacific Partnership

ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก

1. จาก TPP เป็น CPTPP มีอะไรเปลี่ยนไป

- ขนาดของเศรษฐกิจและการค้าของ CPTPP หลังไม่มีสหรัฐฯ ลดฮวบจาก 38% ของเศรษฐกิจโลก เป็น 13% **วัดจากผลรวมของ GDP ประเทศสมาชิก** ในขณะที่ RCEP มีขนาดเศรษฐกิจคิดเป็น 31% ของเศรษฐกิจโลก และเป็นกลุ่มหุ้นส่วนเศรษฐกิจในภูมิภาคเดียวกันที่มีสภาพการผลิต สภาพสังคมที่คล้ายกัน จะมีความเอื้อเฟื้อทางเศรษฐกิจมากกว่า CPTPP ที่มีเม็กซิโก แคนาดา เปรู ชิลี ต่างภูมิภาค โดย 9 ใน 11 ของประเทศสมาชิก มีข้อตกลงเขตการค้าเสรีกันอยู่แล้ว

- ขนาดการค้ารวมลดลงจาก 27% เป็น 15% ทำให้ CPTPP เสียตำแหน่งข้อตกลงการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดในโลกไป (ขนาดการค้า = Import + Export ของประเทศสมาชิก)

- CPTPP ระบุข้อบัญญัติ (provision) 22 ข้อ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเด็นที่สหรัฐฯ สนับสนุนมาก แต่ไม่เป็นประโยชน์กับประเทศสมาชิกอื่นๆ เท่าไหร่ ตัวอย่างเช่น **การคุ้มครองอุตสาหกรรมยา การขยายระยะเวลาคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจาก 50 ปีเป็น 70 ปี และการให้สิทธินักลงทุนฟ้องร้องรัฐบาลในบางกรณีที่นโยบายรัฐส่งผลต่อธุรกิจ** เป็นต้น การระบุข้อตกลงที่วุ่นวายทำให้ CPTPP ดูอ่อนปวนและเข้มงวดน้อยกว่า TPP **แต่ประเทศสมาชิกอาจพิจารณานำข้อตกลงที่ระบุไปกลับมาใช้ใหม่ก็ได้**

- กรอบการเจรจาสำหรับภาคบริการ CPTPP ใช้เงื่อนไขการเจรจาแบบ Negative List หรือการระบุรายการที่ไม่เปิดเสรี หมายความว่าประเทศสมาชิกสามารถระบุหมวดธุรกิจบริการที่ไม่ต้องการเปิดเสรีได้ สันนิษฐานว่าระหว่าง 11 ประเทศสมาชิกยกเงื่อนไขการเจรจามาเพื่อปกป้องธุรกิจภาคบริการของระหว่างประเทศสมาชิก ถ้าไทยสมัครเข้าเป็นสมาชิกก็สามารถใช้เงื่อนไขการเจรจาแบบ Negative List นี้ได้ แต่เงื่อนไขไม่ได้เปิดกับสินค้าภาคเกษตร จึงเกิดสิ่งกีดขวาง คือ สินค้าสุรจากแคนาดาที่ผลิตสุรเพื่อการส่งออกเป็นหลัก จะเข้ามาทำลายห่วงโซ่สินค้าสุรและต่อเนื่องทั้งระบบ

- อุตสาหกรรมเกษตร CPTPP ยังมีข้อบัญญัติให้ประเทศสมาชิกต้องเข้าร่วมในอนุสัญญาการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ หรือ UPOV (International Union for the Protection of New Varieties of Plants) ที่จะเปิดโอกาสให้ต่างชาติสามารถนำพันธุ์พืชพื้นเมืองไทยไปทำการวิจัยเพื่อสร้างพันธุ์พืชใหม่แล้วจดสิทธิบัตรได้ ข้อนี้น่าจะเสียต่อเกษตรกรไทยโดยตรง เพราะถ้าพันธุ์พืชใหม่นี้มาปลูกแล้วจะไม่สามารถเก็บเมล็ดไปปลูกต่อได้เหมือนเมื่อก่อน ต้องซื้อเมล็ดใหม่เท่านั้น ทำให้ต้นทุนการเกษตรยิ่งสูงขึ้น

ผลกระทบ ต่อภาคการผลิตสุกรของไทย กรณีประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิก CPTPP

 ในช่วงปี 2558-2559 สมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติ คัดค้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิก TPP สาเหตุหลักของโครงสร้างการผลิตสุกรของไไทยนั้น มีต้นทุนการผลิตสูง ภาคปศุสัตว์มีภาระต้องดูแลเกษตรกรฟาร์มอาหารสัตว์ภายในประเทศ ไม่สามารถแข่งขันด้านต้นทุนกับ สหรัฐอเมริกา และแคนาดา ที่เป็นผู้ส่งออกเนื้อสุกร อันดับ 2 และ 3 ของโลก ตามลำดับ โดยต้นปี 2560 ประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ ได้ถอนสหรัฐอเมริกาออกจาก TPP กลุ่มภาคนี้เลยชะลอบทบาทลงไป

 CPTPP มีเงื่อนไขการเจรจาแบบ Negative List ในกรอบการเจรจาสำหรับภาคบริการ ที่ให้สิทธิสมาชิกเลือกได้ว่าจะไม่นำกรอบการค้าใดๆ เข้าร่วมเฉพาะประเทศ ไม่ได้เปิดกับสินค้าภาคเกษตร จึงเกิดสิ่งที่กังวลคือ สินค้าสุกรจากแคนาดา ที่ผลิตสุกรเพื่อการส่งออกเป็นหลัก จะเข้ามาทำลายห่วงโซ่สินค้าสุกร และเกษตรกรฟาร์มอาหารสัตว์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

 อุตสาหกรรมเกษตร ที่จะเผชิญกับการแข่งขันที่มากขึ้น โดยเฉพาะสินค้ากลุ่มสุกร จากแคนาดา แคนาดา คือประเทศยักษ์ใหญ่ อันดับ 3 รองจากสหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา ที่ส่งออกเนื้อสุกรมากที่สุดในโลก โดยสถิติเมื่อปี 2562 กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป 28 ประเทศ ส่งออกเนื้อสุกรรวมกัน 3.15 ล้านตัน สหรัฐอเมริกา 2.81 ล้านตัน และแคนาดาส่งออก 1.37 ล้านตัน จากผลผลิตสุกรของแคนาดาปี 2562 ที่ประมาณ 2.0 ล้านตัน เท่ากับผลผลิตเกือบ 70% ของการผลิตทั้งหมดเพื่อการส่งออก Canada Pork International ดูแลการค้าระหว่างประเทศทำงานร่วมกับ Canadian Pork Council และ Canadian Meat Council โดยมีรัฐบาล Canada ให้การสนับสนุนเต็มที่ เพราะถือว่าเป็นเศรษฐกิจหลักหนึ่งของประเทศ ที่มีผลต่อห่วงโซ่ฟาร์มเศรษฐกิจในลักษณะเดียวกับสหรัฐอเมริกา และไทย โดยแคนาดาผลิตข้าวสาลีมากเป็นอันดับ 1 ของประเทศ

- i. ข้าวสาลี Wheat 25-30 ล้านตันต่อปี
- ii. คาโนล่า Canola 14-16 ล้านตันต่อปี
- iii. ข้าวโพด Corn 10-12 ล้านตันต่อปี

ปัจจุบันต้นทุนการเลี้ยงสุกรของแคนาดาจากปัจจัยที่มีฟาร์มอาหารสัตว์เชิงอุตสาหกรรมจำนวนมาก ทำให้แคนาดาทำต้นทุนการเลี้ยงสุกรได้ต่ำมาก ที่กิโลกรัมละประมาณ 39 บาท ในขณะที่ต้นทุนการเลี้ยงสุกรไทยไตรมาส 2/2563 อยู่ที่ 65-71 บาทต่อกิโลกรัม (ต้นทุนการผลิตสุกร-คณะกรรมการต้นทุนการผลิตสุกร (PigBoard) 12 พค. 2563) เป็นผลจากผู้เลี้ยงสุกรไทยต้องรองรับเกษตรกรฟาร์มไร่ เช่น ข้าวโพดที่ราคาปัจจุบัน (สัปดาห์ที่ 28/2563) ของไทย 9.25-9.40 บาทต่อกิโลกรัม ในจำนวนประมาณ 1.4-1.5 ล้านตันต่อปี ในขณะที่ตลาดชิคาโกราคาข้าวโพดประมาณ 4 บาทต่อกิโลกรัม การเลี้ยงสุกรยังใช้ผลพลอยได้จากข้าวอีกกว่า 1.5 ล้านตันต่อปี สร้างความมั่นคงยั่งยืนให้กับเกษตรกรข้าวโพด และผู้ปลูกข้าวมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน

● การเข้าร่วม CPTPP จะสร้างความเสียหายให้เกษตรกรที่เลี้ยงสุกร 200,000 ครัวเรือน และตลอดห่วงโซ่การผลิตที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นมูลค่าทางเศรษฐกิจทั้งหมด และผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ไม่สามารถประเมินค่าความเสียหายได้

มูลค่าทางเศรษฐกิจที่เสียหายต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร และห่วงโซ่การผลิต

ผลผลิตสุกรต่อปีกว่า	20 ล้านตัว คูณ 7,500 บาท/ตัว	150,000	ล้านบาท
ธุรกิจอาหารสัตว์	ผลผลิตสุกร คูณ ต้นทุนการผลิต 7,000 คูณต้นทุนอาหาร 70%	98,000	ล้านบาท
เกษตรกรข้าวโพด	1.325 ล้านตัน คูณ 9,250 บาท/ตัน	12,256	ล้านบาท
ผลพลอยได้จากข้าว	ปลายข้าว 1.47 ล้านตัน คูณ 12,500 บาท/ตัน	18,375	ล้านบาท
ธุรกิจเวชภัณฑ์สุกร (40%)	การใช้เวชภัณฑ์สัตว์ทั้งระบบ 40,000 ล้านบาท/ปี	16,000	ล้านบาท
รวมทั้งระบบ		294,631	ล้านบาท

2. จากการศึกษาความเป็นไปได้ของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เป็นการนำเสนอเพียงข้อดี ซึ่งมีได้แสดงรายละเอียดที่มาที่ไปของตัวเลข และเป็นไปในเชิงการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งการคำนวณลงทุนระหว่างประเทศมีการกีดกันและแข่งขันสูง ไม่สามารถวิเคราะห์และสรุปตัวเลขในลักษณะคล้ายบัญชีไตรยางค์ได้ และไม่น่าเชื่อถือมาหักลบ ซึ่งจะเป็นผลเสียของภาคเกษตรกรรมที่มีประชากรเกี่ยวข้องจำนวนมาก ที่จะไปซ้ำเติมปัญหาช่องว่างรายได้ หรือ “รอยกระจุก จนกระจาย” ที่กำลังเป็นปัญหาหนักของรัฐบาลไทยที่ยังทางแก้ไขไม่ได้ และเป็นภาระต่อหนี้สาธารณะที่จะต้องกู้มาเพิ่มอย่างต่อเนื่อง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเสมอๆ โดยปัญหาช่องว่างรายได้กำลังเป็นปัญหาทั้งอาเซียนในขณะนี้ โดยกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้มีการนำเสนอตัวเลขดังนี้

- กรณีไทยเข้าร่วม GDP ของประเทศจะเพิ่มขึ้น 0.12% หรือคิดเป็นเงิน	13,323	ล้านบาท
- เงินในการลงทุนจะเพิ่มขึ้น 5.14% หรือคิดเป็นเงิน	148,240	ล้านบาท
- การส่งออกจะเพิ่มขึ้นถึง 3.47% หรือคิดเป็นเงิน	271,340	ล้านบาท
- เงินที่ได้จากการจ้างงานจะมากขึ้นถึง	73,730	ล้านบาท

3. คาดว่าการศึกษาในครั้งนี้จะไม่นำสถานการณ์การระบาด และหลังการระบาด COVID-19 มาเป็นองค์ประกอบในการพิจารณา (เนื่องจากตัวเลขที่ภาครัฐประเมินเป็นช่วงก่อนการระบาด COVID-19)

4. กลุ่มผู้เลี้ยงสุกรไทย ขอคัดค้านการเข้าร่วมเป็นสมาชิก CPTPP หรือขอไม่นำสินค้าปศุสัตว์เข้าไปในกรอบการเจรจา เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะเสียหายต่อห่วงโซ่เกษตรกรรมของประเทศ เพราะจะไปทำลายโครงสร้างการประกอบอาชีพของประชากรในประเทศ และที่สำคัญนานาประเทศต่างรักษาโครงสร้างเกษตรกรรมไว้ นอกเหนือจากการเป็นเสาหลักของประเทศแล้ว ยังเป็นการรักษาความมั่นคงทางอาหารของประเทศ